

Evropská ústava - jak dál?

18.července 2005 Jan Bauer

Diskuse o tom, komu prospěje Evropská ústava, zda velkým a mocným státům, nebo naopak lepší postavení malých zemí Unie, začíná ztrácet smysl. Vytrácí se i její význam, kdy měla tvořit nový základní kámen celé Evropské unie.

V jejím textu se píše, že jednotlivé státy mají samy právo rozhodnout zda ji přijmou či ne. Pokud ji jeden jediný stát odmítne, nemůže vstoupit v platnost. Totéž říkají i základní smlouvy, kterými se zatím Unie řídí.

Ústava prohrála

V tuto chvíli jsme v situaci, kdy Francie a Nizozemsko řeklo ne Evropské ústavě. V obou státech to bylo jasné ne. Řekli ho přímo občané a výsledek nebyl příliš těsný. Při vysoké volební účasti odpůrci nového základního dokumentu Evropské unie jasně převážili. A základní kámen Evropské unie by tedy měl být nyní minimálně přepracován. Spíše by ale bylo vhodné ho nahradit jiným dokumentem, nebo myšlenku ústavy úplně smést ze stolu.

Není asi nezbytně nutné detailně rozebírat, proč který stát řekl ano či ne a jakým způsobem - zda mohli občané vyjádřit svůj názor, nebo zda za ně rozhodl parlament. Ani nebudu rozebírat, zda má vliv velikost státu, který něco potvrdí nebo zamítne. Evropskou unii přece tvoří společenství rovnocenných států. Stačí, aby se jedna země vyslovila, že si nepřeje dokument, který mění základní pravidla Unie a ten nemůže vstoupit v platnost. Každý stát a hlavně jeho občané mají alespoň tímto způsobem právo ovlivňovat to, jak bude Unie vypadat.

Chtějí politici kvůli ústavě obejít občany?

Krátce po referendech ve Francii a Nizozemsku jsme přesto mohli z Bruselu slyšet nový originální výklad tohoto pravidla. Francie a Nizozemí, které řekly ne v referendu, podle tohoto výkladu neukončily ratifikační proces tzv. evropské ústavy. Dokud prý jejich představitelé, tedy Chirac

a Balkenende neprohlásí, že tento dokument již neschválí, či ratifikační proces zastavují. Tedy, že nemusí brát ohled na své občany a výsledek referenda? Někteří politici asi věří, že by se ve Francii a Nizozemsku dala referenda zopakovat. To asi ano, ale jak to zapůsobí na země, kde se ještě nerozhodlo. Co povede občany k účasti k hlasování v referendu, když jeho výsledek může být relativizován.

Rada pro prodloužení procesu ratifikace

Rada EU nyní rozhodla, že v nerozhodnutých zemích, které mají proces ještě před sebou, se posune termín pro ratifikaci z 1. listopadu 2006 na dobu po Summitu Evropské unie v červnu 2006, kde budou vyhodnoceny dosavadní výsledky schvalování, tedy bez limitu.

Je zajímavé, že z úst představitelů zemí, kde již došlo k ratifikaci, zaznívají výroky typu „Nebudeme měnit pravidla uprostřed hry“. Co jiného je změna termínů pro schvalování? Česká republika má podle tohoto plánu rozhodnout na přelomu let 2006 a 2007.

Má v této situaci smysl zaplatit sta miliony za referendum v České republice, které bude rozhodovat o dokumentu, který nemůže vstoupit v platnost? Já si myslím, že ne.